

BESLUT

2020-03-02

Dnr: 19/02912

SAKEN

Morgonstudion, SVT1, 2019-09-10, inslag om en politisk rådgivare; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om Brexit och särskilt om den brittiska premiärministerns närmaste rådgivare, Dominic Cummings. Inledningsvis i inslaget sades följande.

(Programledare 1) – Ni vet hur det är med Brexit, det rullar på, så också i dag eller hur.
(Programledare 2) – Ja visst gör det det. Det här är ju ändå ganska spännande. Det är ju fler turer än vad en tolvssäsongsserie på tv har och det med ett parlament och ett konservativt parti som ju faktiskt skakar en ända in i märgen och på det en hel del färgstarka personer. (Programledare 1) – Så är det. Vid sidan av premiärministern så hittar vi den som kanske har mest informell makt, Dominic Cummings, hjärnan bakom Brexit-kampanjen och också alltså den som har premiärministerns öra [...] han har samlat på sig många fiender.

Samtidigt visades en skylt med texten ”Boris Johnsons kontroversielle rådgivare Cummings Brexitplan”.

Senare under inslaget förekom genomgående en skylt med texten ”Dominic Cummings – Boris Johnsons närmaste rådgivare Han är hjärnan bakom Brexitkampanjen”. En av programledarna gjorde också en sammanfattning om rådgivaren och bland annat följande sades.

(Programledare 1) – Stanna kvar [namn reporter], för vi ska prata om en annan utav nyckelpersonerna i hela den här Brexit-processen. Det handlar om Boris Johnsons närmaste rådgivare och det är Dominic Cummings, mannen som ni ser här. [Ohörbart] hjärnan bakom hela Brexit-kampanjen och nu den som många menar är den som håller då i tyglarna på 10 Downing street. Frågan är vem är den här personen då, är det en brittisk Rasputin som styr i kulisserna eller är det en Steve Bannon, Donald Trumps tidigare chefsstrateg. Han anses i vilket fall ligga bakom regeringens då

stenhårda Brexit-linje. Han jobbade ett tag i David Camerons regering och efter det så har David Cameron kallat honom för en karriärpsykopat.

Samma programledare sa vidare att det gjorts en film om rådgivaren och att han var känd för sin ”rätt så slafsiga stil” och för sitt politikerförakt. Därefter fick en reporter frågan vad rådgivaren hade betytt för Brexit. Reportern sa bland annat att han fått kritik såväl utifrån som från det egna partiet. En medverkande grundare av en nättidning deltog sedan i ett studiosamtal med de båda programledarna. Grundaren sa bland annat att rådgivaren hade mycket stort inflytande över Brexit-processen, att många menar att han är den verkliga regenten, att han är väldigt fokuserad på sitt mål och en intressant person.

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis att en av programledarna tog ställning mot den brittiska premiärministerns rådgivare genom att jämföra honom med Rasputin och Steve Bannon, två personer som i allmänhet uppfattas negativt. Anmälaren anför vidare att den efterföljande analysen var ensidig då inga andra än negativa uppfattningar om rådgivaren och förhandlingarna om Brexit redovisades.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

Brexit-frågan har under år 2019 debatterats och tagit många politiska vändningar i det brittiska parlamentet, och har varit högintressant ur EU-perspektiv och i förlängningen också intressant för hur skeendet påverkar oss i Sverige. Under år 2019 tog *Morgonstudion* upp Brexit-frågan vid över 90 tillfällen. I rapporteringen ingick argument från både förespråkare och motståndare och analyser av hur frågan har påverkat den brittiska politiken.

I den aktuella sändningen diskuterades en av de mest omtalade personerna inom brittisk politik, Dominic Cummings. Han anses allmänt vara hjärnan bakom Brexit-kampanjen och är premiärministerns närmaste rådgivare. Många, däribland den tidigare premiärministern som arbetade tillsammans med Dominic Cummings, har vittnat om hans makt i kulisserna och hans ibland hårda sätt att behandla sin omgivning. Den före detta premiärministern har beskrivit Dominic Cummings som en ”karriärpsykopat” och den tidigare konservativa finansministern sa nyligen att det ”egentligen är Dominic Cummings som regerar landet”. Dominic Cummings har också blivit en känd populärkulturell person då det år 2019 gjordes en film om honom med en filmstjärna i huvudrollen.

Mot bakgrund av detta ville *Morgonstudion* förklara vem Dominic Cummings är och vilken roll han spelar i den brittiska politiken. I inledningen till inslaget sattes tonen för analysen genom att programledarna jämförde de många turerna i Brexit med en tolv säsongsserie i tv och berättade att det skulle handla om färgstarka personer.

I början av själva inslaget ställdes sedan den öppna frågan om Dominic Cummings kan jämföras med en Rasputin som styr i bakgrunden eller om han liknar Steve Bannon, Donald Trumps tidigare chefsrådgivare. Detta var inget som programledaren påstod att Dominic Cummings är, utan det ställdes som en fråga. Greppet att jämföra Dominic Cummings och andra viktiga politiska spelare med verkliga eller fiktiva personer är vanligt i media. Dominic Cummings har tidigare jämförts med Rasputin, Machiavelli, huvudkaraktären Walter White i tv-serien "Breaking Bad", seriefiguren "The Mekon" och karaktären Cartman i tv-serien "South Park".

I samtal med SVT:s reporter i London och grundaren av en nättidning, på plats i studion, analyserades sedan vem Dominic Cummings är och vilket inflytande han har, och har haft, på brittisk politik. Bland annat konstaterades att han är otroligt viktig för Boris Johnsons politiska taktik. I samtalet beskrevs både den negativa kritik som har riktats mot Dominic Cummings och att han anses vara en smart och intressant politisk strateg. Redaktionen ansåg att samtalet på detta sätt gav en balanserad bild av Dominic Cummings.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt gransknings-nämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämndens mening var den av anmälaren kritiserade frågeställningen, där rådgivaren jämfördes med bland andra Rasputin, avsedd att väcka diskussion om Dominic Cummings roll inom brittisk politik. I de

efterföljande samtalen med reportern och grundaren gavs också en bred analys av rådgivarens roll och inflytande över brittisk politik och Brexit i synnerhet. Programledarens uttalande i sammanhanget innebar inte ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet. Inslaget strider inte heller i övrigt mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Cecilia Smitt Meyer.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Cecilia Smitt Meyer

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.